

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพลังในการบริหารแนวพุทธกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผล การวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างพลังในการบริหารแนวพุทธกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับพลังในการบริหารแนวพุทธในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม
3. เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างพลังในการบริหารแนวพุทธกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในระดับมาก
2. ระดับพลังในการบริหารแนวพุทธในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก
3. ระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

เสมอในระดับปานกลาง สังคหผละมีความสัมพันธ์กับการแสวงหาความรู้ในระดับปานกลาง สังคหผละมีความสัมพันธ์กับการสร้างความรู้ในระดับปานกลาง สังคหผละมีความสัมพันธ์กับการเก็บความรู้ในระดับน้อย สังคหผละมีความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์ความรู้และจัดระบบข้อมูลในระดับปานกลาง สังคหผละมีความสัมพันธ์กับการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ในระดับน้อย สังคหผละมีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้และปรับความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอในระดับปานกลาง

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับพลังในการบริหารแนวพุทธในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ระดับพลังในการบริหารแนวพุทธในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบของ พลังในการบริหารแนวพุทธ โดยเรียงลำดับจากมากลงมา คือ อนุวัชชผละ ปัญญาผละ วิริยผละ และสังคหผละ อยู่ในระดับมากตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบส่วนย่อยแล้วจะได้ดังต่อไปนี้

ระดับปัญญาผละ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาตามลำดับจาก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสถานศึกษา มีความสามารถเชื่อมประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย มีความสามารถใช้คนให้ถูกกับงาน ให้การสนับสนุนส่งเสริมบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความเอาใจใส่บุคลากรในองค์กร มีความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ได้ทุกเมื่อมีความคิดปรับปรุงและพัฒนางานอยู่เสมอ มีการสร้างเป้าหมายของงานทุกครั้ง

ระดับวิริยผละ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาตามลำดับจาก มีการสร้างกำลังใจให้ตัวเองเสมอ มีการไม่ปล่อยให้เวลาสิ้นไปโดยเปล่าประโยชน์ มีความเอาใจใส่ในงานที่รับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน มีความกล้าตัดสินใจ มีการปฏิบัติงานไม่หวั่นต่อปัญหาอุปสรรค มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีการให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานเสมอ ให้ความสำคัญกับงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง มีการปฏิบัติงานด้วยความขยันและตั้งใจ

ระดับอนุวัชชผละ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาตามลำดับจาก การไม่เข้าไปข้องเกี่ยวกับคนพาล การเลือกคบหาเพื่อนที่เป็นกัลยาณมิตรเท่านั้น มีความเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มอบหมายงานให้แก่ผู้ร่วมงานตรงกับความสามารถ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีการหลีกเลี่ยงอบายมุข มีการบริหารงานด้วยความไม่ประมาท ทำงานโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ทำงานด้วยความโปร่งใส

ระดับสังคหผล ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาตามลำดับจาก มีการดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานอย่างทั่วถึง มีการช่วยเหลือสังคมตามโอกาสอันสมควร มีการสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาชุมชนใกล้โรงเรียน มีการสวดเคราะห์ ผู้ควรสงเคราะห์ตามกำลัง มีการติดต่อประสานเป็นอย่างดีกับชุมชน มีการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงาน มีการให้อภัยและให้โอกาสแก้ไขเมื่อเกิดข้อผิดพลาดแก่ผู้อื่น ประพฤติวางตัวเสมอต้นเสมอปลายและเหมาะสม มีมุกตลกจิตเมื่อก่อนอื่นประสบความสำเร็จ

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบของการจัดการความรู้ โดยเรียงลำดับจากมากลงมา คือ การแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้และปรับความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ การเก็บความรู้ การสร้างความรู้ การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ การวิเคราะห์ความรู้และจัดระบบข้อมูล และเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบส่วนย่อยแล้วจะได้ดังต่อไปนี้

ระดับการแสวงหาความรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเห็นจาก มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอจากอินเทอร์เน็ต มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้ในการแสวงหาความรู้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียน มีการให้บุคลากรศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มเติม โดยทัศนศึกษาอบรมสัมมนาเพิ่มประสบการณ์ มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา มีการนำวิวัฒนาการใหม่ๆ มาพัฒนาภายในองค์กร มีการนำเอาประสบการณ์ใหม่ของแต่ละคนมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน มีการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ ทางวิชาการ

ระดับการสร้างความรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเห็นจาก มีการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นตนเองอยู่ตลอดเวลา มีโครงการสำหรับให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาให้เกิดทักษะในทุกๆ ด้าน มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาการต่างๆ มีการพัฒนาเด็กให้รู้จักสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีการเน้นให้ผู้ได้บังคับบัญชาพัฒนาตัวเอง เรื่องการแสวงหาความรู้ มีการเสาะแสวงหาบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้

ระดับการจัดเก็บความรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเห็นจาก มีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บความรู้ มีการเน้นบุคลากรให้จัดเก็บความรู้อยู่เสมอ มีการเน้นบุคลากรให้เห็นความสำคัญของการจัดเก็บความรู้ มีความสามารถในการใช้ความรู้ที่จัดเก็บไว้ มีทัศนคติและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาความรู้ที่จัดเก็บไว้

มีการจัดเก็บความรู้ในรูปแบบของคร่อมสะดวกต่อการสืบค้น มีการให้อิสระต่อระบบการจัดเก็บความรู้

ระดับการวิเคราะห์ความรู้และจัดระบบข้อมูล ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเห็นจาก มีการวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลก่อนจัดเก็บ มีการตรวจสอบข้อมูลก่อนการจัดเก็บ มีการวางแผนเพื่อการจัดเก็บข้อมูลมีการนำหลักสูตรการเรียนการสอนมาวิเคราะห์และปรับปรุงอย่างเป็นระบบทันสมัย มีการวางนโยบายการวิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลไว้ล่วงหน้า มีการให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลและการนำไปใช้ มีการแสวงหาความรู้ในการวิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลใหม่ๆ มีการจัดระบบการวิเคราะห์ตนเองของบุคลากรเพื่อการพัฒนา

ระดับการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเห็นจาก มีการเผยแพร่ความรู้โดยใช้เทคโนโลยี มีการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ มีการเผยแพร่ความรู้โดยการประชุมอบรมสัมมนา มีแนวทางในการเผยแพร่ความรู้ชัดเจนเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการนำวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนมาประยุกต์ใช้เผยแพร่ความรู้ มีแนวทางในการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ มีการเผยแพร่ความรู้ไปยังชุมชนใกล้เคียง โรงเรียนเครือข่ายและสื่อมวลชน มีการให้นักเรียนผลิตสื่อการเผยแพร่ความรู้รูปแบบใหม่ๆ สู่ประชาชน

ระดับการประยุกต์ใช้และปรับความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเห็นจาก มีการนำความรู้มาประยุกต์กับสมัยปัจจุบัน มีการกล้าตัดสินใจยอมรับในเทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการตัดสินใจได้รวดเร็วจากการประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่และกระบวนการสอนใหม่ มีการนำธรรมชาติมาประยุกต์กับความรู้ใหม่ของตนเอง มีการยอมรับความบกพร่องของตนเอง และยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น มีการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการสอนและวิชาการสมัยใหม่อยู่เสมอ มีความกล้าทำใหม่ๆ เพื่อพัฒนาความรู้อยู่เสมอ เวลาใช้ความรู้ใหม่ ๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมเสมอ พยายามถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตรวจสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างพลังในการบริหารแนวพหุทธกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร” พบว่า พลังในการบริหารแนวพหุทธในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า “ระดับความสัมพันธ์ระหว่างพลังในการบริหารแนวพหุทธกับการจัดการความรู้ในโรงเรียน

ประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก” นั่นแล้ว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรชาติ วิลาศรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูและด้านการจัดให้มีสิ่ง ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของ โรงเรียน ด้านการนิเทศและการประเมิน ผลด้านการสอน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัด ให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน (วีรชาติ วิลาศรี, 2549, บทคัดย่อ) และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพร จำปานิล ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีระดับการจัดการ ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน (สมพร จำปานิล, 2549, บทคัดย่อ)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้พลังในการบริหารแนวพุทธสัมพันธ์กัน กับการจัดการความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถด้านวิชาการให้กับผู้บริหาร และสามารถ ถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นไปยังเด็ก ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับพลังในการบริหารแนวพุทธ ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” พบว่า ระดับพลังในการบริหารแนวพุทธในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 2 ที่ว่า “ระดับพลัง

ในการบริหารแนวพุทธในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก” นั้นแล้ว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาวา สุขรมย์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการสอนของครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการรับรู้ประสิทธิภาพการสอนมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง มีการรับรู้ไม่แตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาประกาศิต รัตน โชโต (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรม การบริหารตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการครองตนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยได้แก่ การกำหนดกิจกรรมของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และรู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงานที่ทำ ด้านการครองคนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ให้อำนาจแก่ครูที่ตั้งใจทำงานและมีผลงานดีเด่น และมีความยุติธรรมไม่ลำเอียงในการให้อำนาจแก่ครูและเพื่อนร่วมงานที่ตั้งใจทำงาน ด้านการครองงานเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยได้แก่ การให้คำปรึกษาเป็นที่พึ่งแก่ครูและเพื่อนร่วมงาน แนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาพฤติกรรมกรบริหารตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารควรใช้หลักธรรมสัปปริสธรรม หลักธรรมพรหมวิหาร และหลักธรรมสังคหวัตถุ ในการบริหาร เลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานที่เขาถนัด และสามารถทำงานเป็นทีมได้ ให้ขวัญและกำลังใจ ตลอดถึงให้คำแนะนำ ปรึกษา ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานตามโอกาสที่เหมาะสม มีความเป็นธรรมในการให้อำนาจแก่ผู้ที่มีความตั้งใจทำงาน มีความเสียสละเห็น

ประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ครู อาจารย์ เข้าพบ ปรีกษาหารือ ขอคำแนะนำได้ตลอดเวลา รับฟังปัญหาและความคิดเห็นของครู อาจารย์ และช่วยแก้ปัญหาด้วยความจริงใจ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระดับการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ประกอบไปด้วยหลักธรรมอยู่ในระดับมาก จึงควรที่จะรักษาระดับหลักธรรมที่มีอยู่ให้คงที่ต่อไป หรือควรเพิ่มระดับการประพฤติตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้มากขึ้นไปอีก เพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานของผู้บริหาร

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า “เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม” พบว่าการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่ตอบรับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 3 ที่ว่า “ระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก” นั้นแล้ว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุแทน ฐานะ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลจากการศึกษาพบว่า ข้าราชการครู โดยรวม และผู้บริหารโรงเรียน มีการดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนในการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูวิชาการโรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยมาก 3 ข้อ ในแต่ละด้าน คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ได้แก่มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และการให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการพัฒนาอาคารสถานที่ วัสดุงบประมาณ แรงงานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การให้องค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรหรือแหล่งวิทยากรของนักเรียน และการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ได้แก่การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาการศึกษา บริหารงบประมาณและแก้ปัญหาในโรงเรียนของกรรมการโรงเรียน การบริหารโดยใช้แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิรูปโรงเรียน และการพัฒนากรรมการโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจบทบาทเพื่อสนับสนุนพัฒนาการศึกษา ส่วนด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ลาจันติก ได้ศึกษาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาขอนแก่น เขต 4 และเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้ การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาขอนแก่นเขต 4 ประสบผลสำเร็จตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดการความรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามทัศนะของครูและผู้บริหารเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ ภาวะ ผู้นำขององค์กร ความเชื่อค่านิยมวัฒนธรรม ของหน่วยงาน เทคโนโลยีที่ใช้ในโรงเรียน การสื่อสาร ในโรงเรียน กระบวนการจัดการความรู้ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติอันดับสุดท้ายคือ การวัดผลการ จัดการความรู้ 2) องค์ประกอบที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ ในส่วนของสถานศึกษา ได้แก่ ส่งเสริมบุคลากรโดยสนับสนุนงบประมาณ มีนโยบายแผนงานชัดเจน ตลอดจนระบบ สารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ด้านผู้บริหารต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สร้างขวัญกำลังใจ โดยใช้หลักพรหม วิหาร 4 เป็นบุคคลที่รับผิชอบสูง ด้านครู ผู้สอนต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงนำเข้าองค์ความรู้ ใหม่ บรรยากาศเป็นประชาธิปไตย ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง พัฒนาดตนเองอย่าง ต่อเนื่องประสานสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและเข้า ใจหลักของการจัดการความรู้ (วสันต์ ลาจันติก, 2548, หน้า 54)

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาล้วนมีหลักพลังใน การบริหารแนวพุทธอยู่ในระดับมาก แต่การจัดการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง อย่างนี้แล้ว ก็เชื่อ ได้ว่า ในส่วนของการบริหารสถานศึกษาให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดังมานั้น เป็นส่วนที่ ผู้บริหารสามารถบริหารให้ไปได้ แต่ในส่วนของวิชาการซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะ ส่วนวิชาการนั้นก็หมายถึงคุณภาพทางการศึกษาของเด็ก เพราะ โลกได้วิวัฒนาการไปสู่ยุค เทคโนโลยี ยุคการสื่อ สารไร้พรมแดน มีอินเทอร์เน็ตเป็นเสมือนห้องสมุดที่ใหญ่ที่สุดในโลก ดังนั้นการรวบรวม การจัดเก็บความรู้ อันจะนำมาซึ่งความรู้ใหม่ๆ อันจะสามารถนำไปถ่ายทอดสู่ เด็กนักเรียนให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ มีการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ให้ก้าวหน้าไปได้ ก็ต้อง ได้รับความรู้ การชี้แนะจากครูอาจารย์ หรือมีครูอาจารย์เป็นแบบอย่างในการพัฒนาความรู้ให้เกิด การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ เพราะความรู้ในอดีตเป็นฐานของความรู้ในอนาคต การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบจะนำมาซึ่งการถ่ายทอดที่ดี นี่คือหัวใจของการศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพลังในการบริหารแนวพุทธกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญและควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหาร ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนเพื่อให้ครู-อาจารย์มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.2 ผู้บริหารควรทำการอบรมครู-อาจารย์ทางด้านการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน

1.3 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นเมื่อพบข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือช่องทางที่ดีกว่า เพื่อให้การทำงานมีความถูกต้อง แม่นยำ และมีประสิทธิภาพที่ดี

1.4 ผู้บริหารควรสร้างให้ครู-อาจารย์ทุกคนคำนึงถึง ผลประโยชน์ของเด็กนักเรียนเป็นหลัก ไม่ยึดติด กับบุคคล สถานที่ หรืองานนั้นๆ ไม่ว่าจะทำงานกับผู้บริหารหรือผู้ร่วมงานคนใด ก็สามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ตลอดเวลา

1.5 ผู้บริหารต้องสร้างจิตสำนึกให้ครู-อาจารย์ได้ศึกษางานของตนเองอยู่เสมอ โดยมีความอดทนต่อความยากลำบาก รวมถึงการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษากับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับการวิจัยในครั้งนี้

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ เช่น พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์กันหรือไม่

2.3 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อประยุกต์ใช้ประสิทธิภาพในการบริหารตามหลักพลังในการบริหารแนวพุทธกับหลักการจัดการความรู้ให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรต่อไป